

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

עג.

עין משפט
נר מצוה

פ"א א מ"י פ"ב מהל' עדות הלכה ז:
צ ב מ"י פ"ח מהלכות
הלכה ה' ו"ט פ"ז
מהלכות שבועות הל' יח
ועין בשבועות וזכ"מ פ"ז
מהל' עדות הל' ג ועין
בשבועות וזכ"מ פ"ו מהל'
נחלות הל' ו פ"ז מהל'
תמורה הל' ד סמך עין ז
ק ולחון רמ"ט פ"ז י"ד
ס' רל ע"ף לא גב ג
ס' שם סמך כד כה
ס' פ"ז פ"ח ס' כט ע"ף
א וס' רמ"ט סמך ז:

רבינו הגאון

והכלל בזה דאפי' דאפי' ב"ע"ל קג"ם. והן, י"אוש
שלא מדינת, עד זומם זו
ההלכה, לחי העומד
מאליה, קידושין שאין
מסורין לבאיה, גידול בר
רעילי, משוכר אוכל
בבליה, אקשין על אבי,
תנן גב על פי שנים וטבח
ומכר על פיהן ונמצאו
זוממין משלמין את הכל,
בגון שבא באחד בניסן אלו
העדים והעידו בבית דין כי
ראובן מהיום כך וכך גב
שורו של פלוני וחזרו וכו'
הן הן והעידו אחרי כן ראוי
שיתבאר או מכר נמצאו
זוממין משלמין כפ"ד יח.
ואקשין אהא דאמרין בגון
ההומה בטביחה תחלה,
בגון שהביא העשן בגניבה
עדים כ"ו בניסן והזומם
ואמרו להם אותו היום
שהעידו בטביחה עמנו
הייתם (והזומם ואמר להן
אתו היום שהעידתם
בטביחה עמנו הייתם)
ואחרי כן הוזמן בגניבה,
הלא לטעמ' דאבי דסבר
למפרע נפסלין עידי
הגניבה מאחד בניסן
שהעידו בבית דין הלא
מהיום והלאה נפסלו בכל
עדות, שנמצאת בעת
העדות על הטביחה כבר
פסול היה ולא היה מתחייב
הגב על פיהן כלום,
והתורה אמרה ועשיתם לו
כאשר זמם לעשות לאחיו,
ואלו אין להם מעשה.
ופרקי' והילכ' שהעידו
בבית אחת, בגון שהעידו
בבית דין באחד בניסן כי
באדי ביום פלוני גב וטבח
ומכר, והזומם משלמין את
הכל, וזה הפירוק ראוי
לפירוש למפרע הוא נפסל
כי אינה משעה שמעידין על
משעה אלא משעה
שנתקיימה עדותן בבית
דין, לימא כתנאי היו שנים
מעידין אותו שגב והן
מעידין אותו שטבח הזומם
על הגניבה עדות שבטלה
על הטביחה כול', ותרצי'
דב' ר' יוסי הוא דאמ' במה
דברים אמורים בשתי
עדיהן, בעדות אחת ענין
שתי עדות, מאי נינהו כח
הוא והעידו על הגניבה
ואחרי כן חזרו והעידו על
הטביחה, אבל כח אחת
העידה בגניבה ובטביחה
בבית אחת זו היא עדות
אחת, ועליה חלקו, רבנן
סברי מיכן ולהבא הן
נפסלין, ואף על גב דאמרין
תוך כדי דיבור כדיבור
דאמי לא מיפסלי מומן
שהעידו אלא מעת ההומה
כרבא, ובטביחה שהזומם
משלמין ובגובה שלא
הזומם עדותן כשהיה ור'

משום פסידא דלקוחות. י"מ דהא דחיישין לפסידא דלקוחות
היינו דוקא היכא דאיכא עדי מסירה ידיה שהשטר
אמת ואין נראה דל"כ איכא בינייהו טובא היכא דאין עדים אלא
החמומים על השטר: **דאסחידו ביה תרי בחד ותרי**
בחד. משמע לפי שיש שני מזימים
על כל אחד ואחד לא היו חידוש
ומינה מה צדק הכי תרי כמאה הו
ונראה לפרש דאסחידו ביה תרי בחד
כגון שאין הניזומין מסייע אחד
לחבירו שאין האחד יודע כלום בעדותו
של חבירו שראה אחד מחלון זה ואחד
מחלון זה או הצדקה אחר הצדקה
ואלו שנים מזימים את שניהם שכן
שנים אלו כמו אמרים ולא נקט האי
לישנא אלא משום דמשמע מיניה
שאין המחזמן מסייעין זה את זה:
א' נמי דפסחיהו בגזירותא. והא
דאמר' בפרק זה צורר (פסחיהו)
דף טו: דהיהא מתנה דהו חמס
עליה תרי גולנין סבר רב פפא בר
שמואל לאכשוריה משום דהא לא
אכריזא עליהו ומסיק דגולן דלוריתא
לא צעי הכהו ולא מישינן לפסידא
דמקבל מתנה אע"ג דפסידא דלקוחות
לאו דוקא דה"ה דיש לחוש לפסידא
דמקבל מתנה מ"מ פסלין להאי
מתנה דמיירי שכבר העידו עליהן
צ"ד קודם שחתמו בשטר מתנה
או לא נראית להיא שטר מתנה עד
אחר שגדעו פסולין צ"ד ואע"ג
דזמנה קודם יש לחוש שמה הקדימו
דכפרישית לעיל' ומיהו ההוא עובדא
דפרק זה צורר (שם דף טו.) דחד
אמר קמאי ידי גב כו' לרבי נפשות
פשיטא שיש לפסולו למפרע והיו
מזי' למימר איכא בינייהו לענין דיני
נפשות או לאסור אשה לנעלה ולענין
גיטין וקדושין ועדות המזהר ללעטמא
דחידוש אין לפסולו למפרע ולטעמא
דפסידא דלקוחות פסלין למפרע לכל
אלו אלא דדמיק לאשכחי דאיכא
בינייהו לענין ממונ:
והזוממו ע' הגניבה וחזרו והזוממו
ע' הטביחה. ואל"ת אפי'
למאן דאמר מכאן ולהבא הוא נפסל
תקשה דמל מקום שאין גניבה
אין טביחה ומקרה וכשחזרו והזוממו
על הטביחה אמאי משלמין ו"ל משום
דקסבר הכחשה תחילה הומה היא:
שהעידו בבית אחת והזוממו
דכיון שהעידו בבית אחת
ליכא למימר צעט עדות
טביחה פסולין היו אע"ג דלמפרע
הוא נפסל דכיון שהעידו בבית אחת
כשרים היו כשהעידו על הטביחה כיון
שהיו יכולין לחזור בהן על העדות
של גניבה דמון כדי דיבור הוה ועל
מה שפירש בקונטרס דלא גרסינן
והזוממו צעט אחת דצהומה לא איכפת
לן אי צעט אחת אי צוה אחר זה
היה צעט אחת וקשה לר"י דמה מרוח בקונט' צהומה טביחה תחילה דאי משום ששם הזוממו על הגניבה תחילה
הו מוכחשים על הגניבה מאחר שהעידו צעט אחת ותוך כדי דיבור דמי כדאמר בקמון לרבי יוסי דכי העידו צעט אחת והזוממו
על הטביחה צעט כל העדות משום דמון כדי דיבור כדיבור דמי ואם צאנו לישב מירון זה לסצרת אצ"י דלקמן דסבר הכחשה לאו
תחילה הומה היא כריך לגרום והזוממו צעט אחת אצל אין לחוש שאין הגמרא חושש עמה לישב דברי אצ"י אלא צמה שאמר למפרע
הוא נפסל והולך ומתוך לפי שיטת המקשה הסובר דהכחשה תחילה הומה היא דכפרישית לעיל וכן לקמן כי משני ממני' לאצ"י אלא
דאמר הכחשה לאו תחילה הומה היא ומיקי לה כשהזוממו תחילה על הטביחה אין חושש למתך למאי דאמר אצ"י למפרע הוא נפסל
כי לפי זה היה כריך להעמידה כגון שהעידו צעט אחת אלא דדרך הגמרא הוא שאין חושש למתך אלא הקושיא שמקשה לו:
הי

פסידא דלקוחות. שחתמוהו על שטר מכירה בינתיים: **מאי צינייהו.**
צין הני מרתי לישנא דרצא: **פרי לחד.** עמנו הייתם^(ט) ותרי אחריני
לחד דליכא חידושא: **בגזירותא.** שלא הזימוהו אלא העידו שנים על
אלו שהן גולנין והכא ליכא למימר קמון דהא מילתא אחרינא
היא: **יע"ל קג"ם.** סמיני שמועות
הן הן אחד מהן עד זומם: **פסולין**
הו. ואין עדותן עדות: **אמאי**
משלמי. על הטביחה: **כי הדרי מיתומי**
אגניבה. כשחזרין וניזומין על הגניבה
איגלא מילתא כו': **ה"ג והלכתא**
שהעידו צעט אחת והזוממו. ולא
גרסינן והזוממו צעט אחת דכיון
דשהעידו צעט אחת ליכא למימר
צעט עדות טביחה פסולין הו
ואפילו אי אמרינן למפרע נפסל
דהא תוך כדי דיבור הוה והזומה
לא איכפת לן אי צעט אחת אי צוה
אחר זה ובלבד שזוממו על הטביחה
תחילה: **היו שנים מעידים אותו שגב**
והן. עצמם מעידים אותו שטבח:
צעט כולל. ומשלמי כפל והוא פטור
דכיון דלא גב לא טבח ואפילו חזרו
והזוממו על הטביחה^(ט) פטורין: **הזוממו**
על הטביחה. ולא על הגניבה: **צמה**
דברים אמורים. דהוא משלם כפל
ולא בטל עדות גניבה צמתי עדות:
צעט אחת צוה אחר זה. שהעידו
היום על הגניבה ואמרו צאחד צעט
גב ולמחר על הטביחה ואמרו צמתי
צעט טבח: **וא"ר יוסי.** דכי אמרי
לכו סהדי עמנו הייתם ציוס שני
הזוממו אף על הגניבה צמיוס ראשון
מהיכא תיתי היא: **ומאי נינהו כו'**
אצל צעט אחת צעט אחת. שהעידו
על שתייהן זו בתוך כדי דיבור של זו
ואמרו צאחד צעט גב וצמתי צעט
טבח והזוממו על שני צעט ואע"ג
דלאחד צעט לא איתומם מיהו איגלא
מלתא דכי אסחיד פסולין הו דסבר
ר' יוסי למפרע הוא נפסל וצטלה
כל עדות אותה שעה שכולה עדות
אחת היא: **כדי דיבור.** לקמן [נ"ג] מפרש:
מכאן ולהבא. מיום שהזוממו ולא מיום
שהעידו: **אגניבה דלא מיתומי לא**
איתומם. ואע"ג דצהדדי אסחידו ליה
הא לא אמתלי פסוליהו מהיכא
שעתא דנימא אע"ג דלאחד צעט
לא איתומם מיהו שעת עדותן שעת
פסלות הייתה: **איתומם לכו [נמן]**
אגניבה. היא איתומם לאו הזומה
דוקא^(ט) (נקט) לשלם ממון אלא איפסלו
לכו אגניבה משום פסול עדות:
לאו

(א) ס"א דלוימ' (ב) קידושין
ג. צ"מ כב: פסחיהו כו.
(ג) [נדרים פ. מיר כ: צ"ב
קט: מכות ו. שבועות לב.
תמורה כה: (ד) ד' צ"ל עמנו
היית. דבש תמורה) ס"א
פטור, (ה) רש"ל מ"ו, (ו) דף
עב ע"ב ד"ה מכאן.]

גליון הש"ס
גב' ביע"ל קג"ם. עין
מג"א סימן שם ס"ק טו:

מוסף רש"י
משום
דלקוחות. שנקחו עדות
על פיו ותחת מיטתן עד
תשרי ועדיין לא היה ידוע
שהוא פסול (סנהדרין כו.).
מאי בינייהו. בין הני תרי
שעמא דרצא (שם). תרי
לחד ותרי לחד. תרי
כימות שהעידו צעט ז',
שנים אמרו לכל אחד עמנו
הייתם צמקום פלוני, חידוש
ליכא, דהא מילתא אחרינא
קמסחיד, אצל פסידא
דלקוחות איכא (שם).
לחי תרי, בגזירותא.
שהעידו שגולנין הם על
גולה שגולן בניסן, חידוש
ליכא, דהא מילתא אחרינא
קמסחיד, אצל פסידא
דלקוחות איכא (שם).
ביע"ל קג"ם. י"אוש שלא
מדעת צאלו מילתא (צ"מ
כא:). עד זומם הכה, למי
העומד מאליו צפ"ק
דערוכין (טו). קידושין
שלא נמסרו לביאה צהאש
מקדש (קידושין נא). גילו
דעת בניטין צהשול גט
(גיטין לה). מומר אוכל
נבלות להכשיר לקמן
(סנהדרין כו). סמיני הלכות
הן שנחלקו בהם אצ"י ורבא
ובכל מקום הלכה כרבא
תוך מאל' (קדושין כב.).

יוסי סבר למפרע הוא נפסל משעה שהעידו בבית דין, ותוך כדי דיבור דאמי ועדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. ודחינן להדין תירוצא ואמרין לא, כולי עלמא למפרע הוא נפסל ובתוך כדי דיבור פליגי, רבנן סברי תוך כדי דיבור